

Slovenski dom

Stev. 118

V Ljubljani, ponedeljek 27. maja 1940

Leto V

Današnji dan je na zahodnem bojišču potekel le v manjših spopadih:

Glavne sile se še niso udarile

Francozi pravijo, da so nemški „rokav“ stisnili, Nemci pa trdijo, da čezdalje bolj zožujejo obroč okrog zavezniške vojske v Belgiji in severni Franciji

Pariz, 26. maja. Havas: Uradno poročilo z dne 26. maja zjutraj pravi: Sovražnik je izvedel več napadov na vse naše fronte. Njegovi napadi se niso posrečili. Krajne boje, ki so se bile ob Sommi, so se končale v našo korist in so naše čete zavzele nove prehode čez reko. Ob reki Meuse je živahno delovalo topništvo na obeh straneh. Hud sovražni napad smo odbili v okolici Longvija.

London, 26. maja. o. Angleško vrhovno poveljstvo je izdalo danes naslednje poročilo:

Danes ni bil izveden noben nevarnejši napad na britanskem bojišču. Sovražnik je začel z močnim napadom proti belgijskim četam na naši levici. Naše čete so takoj odšle na pomoč zavezniškim četam. Na tem delu bojišča so bili težki bombni napadi na mesta in v zaledju teh pokrajin. V zadnjih štirih dneh ni morala angleškega vojaka popolnoma ni upadla. Angleži se še vedno izredno hrabro bojujejo. Včeraj je en naš tank uničil 7 sovražnih oklepnih voz.

Pariz, 26. maja. Havas: V pokrajini Courtrai se bili odbiti vsi nemški napadi. Davi so se Francozi še borili v Boulogne. Callais še ni bil napaden.

London, 26. maja. Havas: »Sunday Graphic« piše, da se francoski vrhovni poveljnik Weygand ni vdal zahtevi, da bi stalno poročal o posameznih obdobjih bojev, ali o katerikoli drugih svojih ukrepih. Tako je Francija ostala 70 ur brez podrobnih poročil z bojišč, zato pa je francosko vodstvo skrilo svoje tajnosti in sovražnik ne more vedeti, kjer general Weygand pripravlja svoje udarce. Na koncu list naglašuje svoje zaupanje v preizkušene metode generala Weyganda.

Pariz, 26. maja. b. S francoske uradne strani potrjujejo novice, da je general Weygand v petek odpotoval z letalom na flandrijsko fronto, kjer se je sestal z zavezniškimi generali in izdal svoja povelja. Po tem se je na nekem rušilec vrnil skozi Kanal na Francosko in odletel z letalom v Pariz. Takoj po svojem prihodu v Pariz je Weygand imenoval sedem novih divizijskih in brigadnih poveljnikov.

Pariz, 26. maja. Havas: Glavni poveljnik francoskih letalskih sil general Vuillemin je svojim četam izdal naslednje povelje: Castniki, podčastniki in vojaški zračni sili! Od začetka petnajstidnevni boj se izpujete, ne da bi gledali na dan in noč, in zmagovito kljubujete sovražniku, dasi je po številu močnejši. Vedel sem, da lahko računam na vas. Danes je nastopila odločilna ura. Naše nebo mora ostati francosko.

London, 26. maja. o. Iz Londona poročajo, da se zavezniške čete še vedno držijo v Calaisu. Tu se pred mestom odigravajo krvavi boji. Zavezniškim četam se je posrečilo doslej vsak nemški napad s uspehom odbiti. Nemci vedno znova in znova napadajo in dobivajo pri vsakem napadu nove okrepitve, pa jim do sedaj kljub temu ni uspelo zavzeti Calaisa.

London, 26. maja. o. Z današnjim dnevom je nastopila v angleški vojski sprememba. General Ironside je bil postavljen za vrhovnega poveljnika narodne obrambe. General John Dill, bivši podpoveljnik imperialnega generalnega štaba, je zavezal njegovo mesto. General Walter Kirke, sedanjí poveljnik domače obrambe, je podal ostavko. To spremembo v londonskih krogih pripisujejo novemu vojaškemu položaju in potrebi, da uredijo novo obrambo Anglije zaradi verjetnosti sovražnega vdora.

Določbe jugoslovansko-ruske trgovinske pogodbe

Obe državi dajeta druga drugi največje ugodnosti glede carin in ostalih dajatev pri uvozu

Trgovinsko pogodbo med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo, ki je bila med našim in sovjetskim zastopstvom sklenjena in podpisana dne 11. maja t. l., je ministrski svet zdaj uzakonil s posebno uredbo, katere § 1. določa, da se odobrava gornja pogodba o trgovini in plovi med Jugoslavijo in SSSR ter dopolnilni protokol.

V svojem uvodu pogodba navaja, da je do nje prišlo na obojestransko željo, da se zboljšajo medsebojni trgovinski odnosi med obema državama ter da se ustvarijo trajni pogoji za medsebojno sodelovanje. V glavnem pa pogodba sama vsebuje sledeče:

Poljedelski in industrijski proizvodi s področja ene od pogodbenih strank in njihov uvoz na področje druge pogodbene stranke se ne bodo obremenjevali z višjimi uvoznimi carinami ali drugimi dajatvami ali davki od tistih, ki se plačujejo pri uvozu sličnih proizvodov katere koli tretje države. Obe stranki se prav tako strinjata, da druga z drugo zavarujeta režim največjih olajšav v pogledu uvoznih carin ali drugih dajatev, ali davkov, ki se plačujejo pri uvozu blaga. Razen tega obe stranki zagotavljata režim največjih olajšav glede načina plačevanja carin, tarififikacije, klasifikacije blaga, tolarne carinske tarife, večjih carin, eksporta, pretovarjanja in vskladitve blaga.

Poljedelski in industrijski proizvodi ene od pogodbenih strank, ki se bodo prevažali čez področje ene ali katere tretje države, se pri uvozu na področje druge stranke ne bodo obremenjevali s takimi ali dajatvami, ki bi bile višje od taks, s katerimi bi se obremenile, če bi se uvažale neposredno iz države svojega porekla.

Washington, 26. maja. b. Prvič po 14 dneh je objavila danes ob dveh »Columbia Broadcasting Corporation« ugodna poročila iz Londona in Pariza, v katerih se poudarja, da so zavezniški pristopili k taktiki premikalne vojne. Uspehi sicer še niso veliki, vendar se lahko reče, da se zavezniška vojska nahaja na potu k zbolšanju. V zadnjih 48 urah Nemci niso napredovali tako kakor so nameravali.

London, 26. maja. AA. Reuter: Ministrstvo za

informacije objavlja: Nihče v državi naj ne pričakuje od naših vojakov v Franciji prav nobenih podrobnosti v poročilih. Tudi sovražnik pričakuje objavo takih vesti. Objava bi v današnjem trenutku pomenila zrtvovati življenje mnogih ljudi. Nihče v Angliji naj ne želi dobiti vesti za ceno kateregakoli angleškega, francoskega ali pa belgijskega življenja. Vsi moramo potrpežljivo čakati z zaupanjem na trenutek, ko se bodo vesti mogle objaviti brez nevarnosti.

Nemci so z letali bombardirali pristanišča ob Rokavskem prelivu

Glavni stan vodje rajha, 26. maja. AA. (DNB). Vrhovno poveljstvo sporoča: V Flandriji smo v pokrajini Artois nadaljevali z napadom proti sovražnim silam, ki so tam obkoljene. Napad se vrši na vsej fronti in se obroč vedno bolj zožuje. Na gotovih točkah se sovražnik še močno upira. Da bi se ta odpor čimprej zlomil, so se naše zračne sile na mnogih mestih udeležile borb. Na belgijsko-francoski morski obali so nemške letalske sile ponovno bombardirale Zeebrugge, Ostende in Dunquerque. V Ostende je zaradi bomb nastal požar v smodnišnici in pomorskem arzenalu. Težko poškodovana je bila neka sovražna transportna ladja. Ponoči med 24. in 25. majem so naše letalske sile izvedle mnogo napadov na številna letališča na angleškem vzhodu in jugovzhodu, pri

čemer so naša letala zabeležila uspešen rezultat. V okolici Calaisa sta bili poškodovani dve veliki trgovski ladji po 5000 ton, dve manjši trgovski ladji in ena vojna ladja. Na južni fronti ni bilo pomembnejših dogodkov. Tam so naše letalske sile napadale posebno železniške proge, položaje sovražnih baterij in zbiranje čet, posebno po gozdovih. Sovražne izgube dne 25. maja znašajo 59 letal, od katerih je bilo sestreljenih v borbah v zraku 19, 17 pa na tleh. Od naših letal se jih 19 ni vrnilo domov. Pri Narviku so nemški bombniki zadeli veliko vojno ladjo in neko križarko s težkimi bombami, ki so povzročile požare. Včeraj se je večje število planinskih lovec s padali spustilo na tla pri Narviku, da okrepijo nemške čete

Angleži pravijo, da so njihova letala neprestano razbijala sovražnikovo zaledje

London, 26. maja. Havas: Angleško letalsko ministrstvo sporoča: Preteklo noč so naša bombna letala z obsejnim operacijami nad severnim delom Francije in nad južnim delom Belgije in drugod bombardirala vojne kolone, transporte, zbiranje nemških čet, ceste, železniške proge, mostove in druge važne objekte. V teh krajih so po bombardiranju nastali veliki požari. Po teh napadih se tri letala niso vrnila na svoja mesta. Ves dan so bombna letala dajala veliko pomoč belgijski, francoski in angleški vojni sili. Angleška letala so neprestano letala nad borbami četami in nad severno francosko obalo. Po dospelih poročilih je bilo sestreljenih 12 sovražnih letal, dočim je izgubljeno samo eno angleško letalo. Francoska letala so včeraj napadla nemške bencinske zaloge pri Rotterdamu. Veliko število bomb je padlo na rezervuarje, ki so se vžgali. Angleški pilot, ki se je udeležil tega napada, je izjavil, da so rezervuarji še goreli, ko so angleška letala ponovno priletela nad Rotterdam. Vsa letala so se vrnila domov. Bombna letala obalske obrambe so zasledila nemški motorni čoln pred nizozemsko obalo, ga napadla tako, da se je čoln v 10 minutah potopil. Angleški bombniki so napadli sovražne motorizirane enote v severni Franciji. Naša letala so izvedla včeraj celo vrsto napadov v vseh krajih severne Francije od zore do noči. Eskadrila bombnikov je napadla sprevod 40 sovražnih avtomobilov na nekem cestnem križišču. Bombe so povzročile velik požar na sovražnih vozilih. Drug oddelki letal tipa Blenheim je napadel nemško motorizirano kolono. Ko so se prva tri letala pribli-

žala, da bi bombardirala kolono, se je pojavilo 15 nemških letal, ki so se spustila v borbo z našimi letali. Ko so pa Nemci opazili novo skupino angleških patrolnih letal, ki so prišla na pomoč, so pobegnili. Ta formacija je uro pozneje napadla tretjo sovražno kolono, na katero je vrgla nad 150 bomb. Mnoge bombe so svoj cilj zadele naravnost. Pozneje so naša letala napadla sovražne protiletalske baterije, medtem k oje druga formacija bombardirala nemške motorizirane kolone in kamijone, ki so vozili strelivo in življenjske potrebščine. Opazilo se je, da je velika bomba padla sredi skupine avtomobilov, ki so bili na poti. Zvečer so bombniki kljub hudemu ognju sovražnih letalskih baterij in sovražnih letal porušili važen most. Vrgli so več kot 300 bomb. V okolici mosta so nastali hudi požari. Vsa letala, ki so se udeležila teh operacij, so se vrnila v svoja oporišča. Pri vseh teh bojih so bila nalahko zadeta nekatera letala, ranjen pa je bil samo en angleški letalec.

Pogačanja med Italijo in Anglijo

London, 26. maja. o. Angleški delegat Wilfred Greene, ki se je v Rimu pogajal glede nadzorstva nad tihotapstvom, se je vrnil nocoj v London. Predloge, ki jih je stavila Italija Angliji, smatra Greene za zadovoljive in bo na tej podlagi mogel začeti s pogajanjmi za pogodbo. Angleški in italijanski predstavniki sestavljajo sedaj v Rimu posamezne točke, katere bi prišle v poštev pri angleško-italijanskih pogajanjih za nov sporazum glede nadzorstva nad tihotapstvom na morju.

Vatikansko mesto, 26. maja. b. Kardinal Maglione je poslal vsem predstavnikom tujih držav pri ev. stolici spomenico, v kateri jih poziva, da v primeru vstopa Italije v vojsko prenesejo svoje sedeže v notranje Vatikansko mesto.

Ameriška javnost za odločno pomoč zaveznikom

Newyork, 26. maja. j. Ameriško javno mnenje se vedno bolj obrača v smer, da je treba zaveznikom v zapadni Evropi nuditi potrebno pomoč. V Cikagu je 55 članov tamkajšnje univerze podpisalo brzojavko, naslovljeno na senatorje ameriške države Illinois, v kateri zahtevajo, naj ameriške Združene države dovolijo zaveznikom posojilo ene milijarde dolarjev, da bi zavezniški takoj mogli naročiti potrebna letala. Obenem zahtevajo, naj se izglasuje zakon, s katerim se dovoljuje vpisovanje ameriških prostovoljcev za vojno službo na strani zaveznikov. Obenem zahtevajo tudi, da se ukine Johnsonov zakon. Tudi nekateri drugi listi se izjavljajo za ameriško pomoč zaveznikom in njihova akcija dobiva vedno več novih ugodnih članov. K akciji je stopilo nad 150 najuglednejših državljanov ameriških Zdrženih držav, med njimi pet rektorjev velikih ameriških vseučilišč. Razen tega so na ta apel odgovorili tudi med drugimi Stimson, član nekdanje Hooverjeve vlade, newyorški župan Guardia, lastnik čikaškega lista »Daily News«, zastopniki ameriške delavske federacije, škofi vseh veroizpovedi in druge osebnosti. »Newyork Times« pišejo, da je treba delo tega odbora podpreti, da bi se po zakoniti poti omogočila čim večja dobava letal zaveznikom.

Newyork, 26. maja. j. Havas: Nedeljski listi pišejo o borbah v Flandriji in o naporih za oborožitev in povečanje proizvodnje orožja in ladij,

Vesti 27. maja

Portugalski ministrski predsednik Salazar je imel na včerajšnji izredni seji portugalskega parlamenta velik govor o priliki zaključka konkordata s sveto Stolicco in sporazuma o misijonih. Salazar je poudaril, da ta konkordat odgovarja nalogi Portugalske v svetu in zgodovinskih linijah portugalske politike. Država se ne bo vtkala v delo cerkve, če se cerkev ne bo vtkala v politiko.

Na finski mejo se je pripeljalo na postajo Verdsile 1200 Fincev, ki so ostali v onih krajih, kateri so bili priključeni Sovjetski Rusiji. Sovjetske oblasti so dovolile, da se preselijo na Finsko.

V bližini mesta Abos na Finskem se je prevrnil v jezero avtobus, ker so se pokvarile pnevmatike. Pri tem je izgubilo življenje 17 ljudi.

Danes so delali v vsej Angliji delavci in drugi uslužbenci za dosego zmage. V vseh angleških cerkvah so bile molitve za zmago zaveznikov. V raznih tovarnah delajo danes celo ženske, in sicer brez vsakega odmora.

Bolgarski vojni minister je predložil bolgarskemu sobranju zakonski predlog o reorganizaciji bolgarske oborožene sile. Po tem načrtu se predvideva tudi mobilizacija vseh Bolgarov od 17. do 65. leta.

Italijanski zunanji minister Ciano se je na križarki »Garibaldi« vrnil iz Albanije v Brindisi. Z njim so se vrnili tudi ministri za ljudsko zdravstvo, prosveto in korporacije. Ciano je s svojimi tovariši takoj nadaljeval pot v Rim, kamor je prispel ponoči.

Švicarska šasnikarska agencija poroča, da se je včeraj začelo ob zori veliko topniško streljanje v Zgornji Alzaciji nedaleč od Basla, in da je trajalo ves dopoldan. Nemci so na francosko streljanje odgovorili s svojimi topovi iz trdnjave Istein.

V nedeljo dopoldne je predsednik italijanske vlade Mussolini izročil na slovesen način denarne nagrade 82 kmetom, najstarejšim poljedelcem, ki se nahajajo že več kot 100 let na svojih kmetijah. Mussolini je izrazil pri tem svoje zadovoljstvo, da mu je mogoče na ta način javno dati priznanje za zvesto obdelovanje zemlje. Med odlikovanci je dobila nagrado tudi rodbina, ki živi na svojem posestvu že več kakor 12 stoletij.

Francosko poročilo

Pariz, 26. maja. J. Havas. Nemški napadi so bili izvedeni ob reki Lys na sektorju, ki ga držijo belgijske čete v Courtraiju in nekoliko na jugu. Kjer držijo črto francoske čete. Ti napadi so bili izvršeni z izredno velikimi sredstvi. To je bil napad velikega štila s pomočjo številnega topništva, oklopnih voz in letalstva. Očenjava je trajala ves včerajšnji dan. Zvečer se je po močnem protinapadu belgijskih in francoskih čet položaj na tem redu fronte popolnoma popravil. Zavezniške čete so dosegle nesporno taktične uspehe. Vojaki krogi smatrajo to kot dokaz, da je morala četa odločno, da so se čete navadile na teren in na nova nemška napadalna sredstva. Vsak nemški napad se je izvršil s tremi napadalnimi vrstami na široki črti od 10 do 15 km. Neuspeh nemškega napada je posledica prevelike širine fronte in nezadostnega števila čet, kar je veljalo Nemcem tudi velike izgube. V smeri proti zapadu ni bilo nobenih velikih sprememb. V pokrajinah Valenciennes, Cambrai in Arrasa se borbe nadaljujejo, vendar beležijo precejšnje poenostavljanje. Smatrajo, da pošiljajo Nemci v to pokrajino številno pomoč z vojaštvom in blindiranimi vozovi. Sličen je položaj tudi severnozgodnjemu od Arrasa, in velikih borb. Francozi še vedno držijo Boulogne. Borbe v smeri proti Calaisu se razvijajo popolnoma na jugu tega pristanišča, ki ni neposredno ogroženo. Vsa črta od Somme do zapadno od Amiensa se nahaja pod kontrolo francoskih čet. Vzhodno od Amiensa naše čete napredujejo ob reki, čistijo zemljišče in zavzemajo drugo za drugo prehodne točke čez reko. Med Sommo in Nemyjem se ni zgodilo nič, kar bi bilo treba omeniti. To velja tudi za odsek med Aisno in Meuso. V sektorju gornje Argone, kjer so Nemci pred tremi dnevi izvršili napad, se je položaj pomiril, ker je francosko topništvo skrajno ostro streljalo na nemške čete, ki so imele hude izgube. V sektorju Montmedya, ki je kakor znano skrajna točka Maginotove črte, so poskušali Nemci s hudim napadom s celo divizijo in poskušali prekorčiti reko Sier, ki se izliva v Meuso pri Sedanu. Tudi te nemške čete so bili Francozi odbili z avtomatskim orožjem. Sovražnik je imel hude izgube.

Nadaljevanje na 2. strani.

Od tu in tam

Konjeniška brigada kraljeve garde je imela v soboto v Belgradu svojo slavo, pri kateri sta bila navzoča tudi kralj Peter II. in knez namestnik Pavle, dalje kraljeva namestnika dr. Stankovič in dr. Perović, predsednik vlade Cvetkovič in člani vlade, mnogo generalov in zastopnikov bojovniških ter častniških organizacij. Pri tej priliki je imel poveljnik konjeniške brigade kraljeve garde general Zupančev govor, v katerem je poudarjal 102. obletnico ustanovitve kraljeve garde in končno izrekel v imenu častnikov in vojakov garde zagotovilo, da bodo vsi izpolnili svojo dolžnost, če bo treba braniti kralja in domovino. Po defileju gardistov je bila zakuska, pri kateri je pozdravil kneza namestnika Pavla general Zupančev. Knez Pavle je odgovoril v imenu kralja Petra II in se zahvalil za izrazne vdanosti do kraljevskega doma in do Jugoslavije.

Svojemu zaključku se bliža gradnja železniške proge od Metkoviča do Ploče, kjer bo novo pristanišče. Nova proga bo dolga 25 km in bo vezala vso Bosno z novim pristaniščem, od koder se bodo lahko odvažali v svet številni proizvodi bosanske industrije in drugi pridelki bogate Bosne. Proga je skoraj dovršena. Večinoma teče ob reki Neretvi. Od Metkoviča do Ploče bodo vmes štiri postaje. Zgradili so štiri mostove. V pristanišču Ploče bodo zgradili 355 m zidane obale, kjer bo morje globoko 10 m. Približno toliko bo tudi provizorne obale, kjer bo morje globoko 4 metre. Poleg tega bodo morje v pristanišču morali poglobiti in očistiti, da bo omogočen pristop vsem tudi večjim prevoznim ladjam. Za ta dela je bilo določenih 35 milij. din. Pristanišče mora biti gotovo do leta 1942. Poleg tega mislijo v luki urediti še posebno obrežje, kjer bodo skladišča za boksitno rudo, da bi jo mogli neovirano pretovarjati iz vagonov na ladje, medtem ko so imeli do sedaj pri tem poslu silne težave. Z graditvijo te nove železniške proge in novega pristanišča so se naše oblasti bavile že takoj po osvoboditvi, vendar so vsi načrti propadli zaradi pomanjkanja kreditov. Šele zaradi zavzemanja pokojnega dr. Spahe, ki je bil prometni minister, je prišlo do uresničenja načrta in s tem je dobila Bosna, ki ima silno veliko naravnega bogastva, svoj naravni izhod na morje.

V vodnjaku se je obesil neki brezposelni delavec iz Bitola. Mož se je bil že pred nekaj dnevi vrgel v vodnjak, da bi se utopil. Toda pravčasno so ga opazili in ga rešili. Navzlic temu pa se mož samomorilnemu sklepu ni odpovedal. Zena je doma pazila nanj. Toda sredi kritične noči jo je le premagal spanec in tedaj je delavec izkoristil priliko in se šel v vodnjak — obesiti. Na tram, ki je bil položen čez vodnjak, je navezal zanjko in se nato vrgel vanjo. Šele jutraj ga je žena našla, toda že mrtvega.

Že dva dni se muče v Belgradu kot gostje belgr. avtomobilskega kluba madžarski avtomobilisti. Gostje so imeli priliko, da so si ogledali Belgrad in so položili tudi venec pred grob Neznanega junaka na Avali. Belgradjani so jim na čast priredili več svečanih prireditev. Iz Belgrada so gostje odpotovali na Oplenac, od tam pa so se spotoma proti Belgradu ustavili v več krajih in si jih ogledali. Tudi bolgarski kmetje, ki so prišli obiskat kmetijsko in živinorejsko razstavo v Novem Sadu, so si ogledali Belgrad, Oplenac in druge srbske kraje. Gostje so povsod lepo in priščno sprejemali v dokaz, da vlada med Srbi in Bolgari pravo prijateljstvo in razumevanje. Bolgarski gostje so se nato vrnili v svojo domovino.

Na strašen način se je maščeval nad svojimi sosedi, ki so ga obrekovali, Radomir Aleksič iz Stojnika pri Kragujevcu. Živel je v stalnih sporih s sosedi, ki so vedeli o njem povedati mnogo neprijetnega in nevesnega. Aleksič jim je stalno grozil in nazadnje svoje grožnje res izvršil. V vasi se je v kratkih dneh zvrstilo kar pet požarov. Nazadnje so ljudje postali na Aleksiča pozorni in ga pri neki priliki, ko je hotel ogenj ravno podkiniti, prijeli. Sodišče je Aleksiča obsodilo na tri leta zapora. Obsojenec je poudarjal, da se je s požiganjem najbolj temeljito maščeval nad sosedi, ki so ga blatili in zasramovali.

Vprašanje našega tujkega prometa je sedaj, ko se bliža sezona, najbolj pereče. Tujcev se skoraj ne smemo nadejati, ker divja vojna, ali pa ljudje iz zaskrbljenosti in neizvestnosti nečesto potovati iz svojih držav. Sicer so pri nas poskušali, da bi pritegnili v naše kraje bližnje sosede, vendar pa bo težko kaj iz tega. Zato predlagajo poznavatelji razmer, da bi bilo treba z vsemi sredstvi pritegniti v tujki promet domači srednji sloj in mu dati seveda take ugodnosti, da se mu bo izplačalo potovati v domača letovišča. Posebno bi bilo treba dati več železniških ugodnosti. Prav tako bi bilo treba preosnovati »Putnik« in mu dati več prožnosti, da ne bo več zgolj neke vrste birokratizirani urad. Posebno vlogo pa ima pri vsem prometno ministrstvo.

Hrvaški hotelirji so se oglasili pri hrvaškem banu dr. Subašiću in mu predložili svojo spomenico, v kateri naštevajo predloge, kako bi se dal zaščiti njihov stan sprčo težkih sedanjih razmer. Hotelirji tožijo, da so močno zadolženi in da denarni zavodi, med njimi tudi ljubljanski Pokojniški zavod, odločno zahtevajo plačevanje posojil, medtem ko hotelirji nimajo nobenih gostov in ne morejo tudi nič zaslužiti. Zato prosijo, naj bi oblast izdala potrebne ukrepe, da bi se hotelirstvo zaščitilo, da ne bi sledila neizogibna propast. Prav podobno spomenico so poslali tudi finančnemu ministru in ga prav tako prosili za podporo.

Moža se je na vsak način hotela znebiti Jovana Kosier iz Popovca pri Belovarju. Z možem sta se stalno kregala in pretepala. Nazadnje je sklenila žena narediti vsemu konec. Zvečer, ko je mož legel spat, je vzela vrh in jo s pomočjo hčerke nataknila možu na vrat. Tedaj pa se je mož prebudil in vrh se pravčasno snel. Žena pa se je tedaj splazila še tako dale, da je hitro vzela s štedilnika lonec vrele vode in jo vso zlila na moža. S težkimi opeklinami so moža prepeljali v bolnišnico, žena pa je morala v zapor in se bo za svoj greh še težko pokorila.

Kar 50 trgovcev v Sarajevu se bo moralo zagovarjati pred sodiščem zaradi kršenja predpisov o nadzorstvu nad cenami. Poizvedbe oblasti so imele rezultat, da so zasačili 50 trgovcev v mestu, ki niso pri blagu v izložbah napisali cen, kakor to določa uredba o nadzorstvu nad cenami. Obenem se je ugotovilo, da so trgovci to znali spretno izrabljati pri svojih poslih, ker stranke za prave cene niso vedele. Zaradi tega se bodo vsi pokorili, ker jim bo sodišče odmerilo denarno in zaporno kazen.

Naročajte Slovenski dom!

Iz Gorice, s Krasa in iz Istre

25.000 centov oljčnega olja čaka in se kvari v Trstu in Genovi zaradi zapore

V zadnjem času so Italijani začeli hudo povdarjati, kako veliko škodo imajo, odkar so ji Angliji zaprla oba morskata izhoda iz Sredozemskega morja, Gibraltar, in Suez. Listi pa ne ugotavljajo več samo dejstva, da ima Italija v resnici od te pomorske zapore ogromno škodo, pač pa celo, da bo Anglija morala vso to škodo Italiji na nek način poravnati, ker je le že preveč in jo je ona zakrivila. Italija, da več ne more prenašati tega neznoznega stanja. Prizadeta so vsa italijanska pristanišča v Sredozemskem morju, predvsem tista, skozi katera je šel prej glavni promet izvoznega blaga. Med te spada prav tako Trst. Pomorska zapora tudi njemu ni prav nič prizanesla. Italijansko blago, namenjeno za izvoz, leži nakopičeno v pristaniških skladiščih in se tam kvari, ne da bi ga bilo mogoče pravočasno odpeljati, kamor je namenjeno. Tako prišče italijanski časopisi med drugim, da samo v Trstu in Genovi čaka nič manj kot 25.000 metriških stotov oljčnega olja. Če se ne bo kaj kmalu pretrgal obroč angleške pomorske zapore, se bo vse blago pokvarilo. Italija k temu ne bo mirno molčala — tako odločno zatrjujejo po listih — pač pa bo zahtevala povračilo vse škode, ki bi se še dalje delala po angleški krivdi.

»V Cezarjevem morju ni prostora za angleškega leva«

Trst navadno doživi vse tisto, kar tudi druga večja italijanska mesta. Se razne politične demonstracije ali pa manifestacije ne gredo mimo njega. Zadnje čase so spet kakor vihar izbruhnile po vsej Italiji demonstracije proti Angliji in Franciji. Pri njih so demonstrantje dobili priliko, da dajo izraza svojemu ogorčenju nad obema zaveznikiškimi državama, ki da sta edini krivi, da je sedanja vojna pustila zle posledice tudi v Italiji, ki ee vojne sicer ne udeležuje, a ki tudi ni nevtralna. Če bi bila nevtralna, bi si namreč ne mogli razložiti, kako je mogoče, da tam pride do tako srditih demonstracij na račun kake nevojskujoče se države. Italija se tega zaveda in rajši pravi, da je »nevojskujoča se država«. Demonstracij v Trstu ee je udeležila visokoskolska mladina ter ostalo dijaštvo. Nosili so po ulicah velike napise proti Angliji in za Nemčijo, poleg tega pa peli razne domoljubne in navdušene pesmi. Pred nemškimi konzulatom so peli »Giovinezza« — Prav podobne demonstracije, le v nekoliko manjšem obsegu, so bile tudi v Gorici ter po drugih goriških in istreških krajih. V Pulju je imel pri njih posebno ognjevit govor tamkajšnji fašistični tajnik. Povdarjal je, da stoji Italija tik pred svojo »veliko akcijo«, ki jo bo naredila končno v resnici neodvisno od drugih držav. Zahteval je, da se z Gibraltarjem in Suez vrže angleški lev, ker da v

Cezarjevem morju ni prostora za drugega kot za liktorje.

Prodaja posestev ob meji brez posebnega dovoljenja prepovedana.

Uradni italijanski list »Gazetta Ufficiale« je zadnje čase precej poln novih določb, ki jih vlada izda kot neobhodno potrebne v sedanjih težkih, negotovih časih. Tako se z eno zadnjih določb spreminja zakon iz leta 1935, ki je urejal prodajo nepremičnin v obmejnih pokrajinah Italije. Prejšnji zakon na vsak način se daleč ni bil tako strog, kakor je sedanj, »spremenjeni«. Prej je lastnik lahko prodal svojo nepremičnino ob meji, ne da bi mu bilo v ta namen nujno potrebno dovoljenje pokrajinskega prefekta, odšel pa to ne bo več dovoljeno. Vsako, tudi delno prodajo nepremičnin v obmejnih krajih bo treba predložiti v odobrenje prefekta. Takšno dovoljenje je potrebno tudi pri prodajah na dražbi. Drugače prodaja v nobenem primeru ne velja. Prefekt pa seveda tudi ne ravna samo po svojem preudarku, pač pa izda dovoljenje ali pa ga odbije po posvetovanju z vojaškimi oblastmi, kar se mora zgoditi v treh mesecih. Kar prefekt odloči, to navadno tudi drži. Prizadeti ee lahko pritožijo samo še na vlado, ki gre seveda kaj nerada preko prefektovega mnenja.

Na Krasu naj bi rastla sama »montana« pšenica

Italijanske pristojne oblasti se v zadnjih letih zelo prizadevajo med drugim tudi za to, kako bi poživile domače kmetijstvo. V vsakem kraju, ki je količjak primeren za poljedelstvo, gledajo na to, da bi zasejali le takšno žito, ki bi gotovo najboljšee uspevalo. Zato ee v zadnjih letih naredili že mnogo poskusov z razno setvijo po tistih poljedelskih krajih, kjer se zdi, da bi morda lahko kaj več obrodilo kot dozdaj. Posebno ekrb so kmetijske oblasti posvetile tudi Krasu. Na vsak način ga skušajo spreminiti v vsaj količjak žitnodorni kraj in ga enkrat za vselej rešiti njegove puščobe. Tako poročajo med drugim iz Tenmice, da je deželni inšpektorat odredil v tamkajšnji občini več posestvenih polj. Na njih bodo namreč prekušali, kakšne uspehe bi dalo na kraskem svetu razno žito in krma. Visji kmetijski krogi bi namreč radi videli, da bi kmetje na Krasu v prvi vrsti sejali tako imenovano »montana« pšenico, kajti dozdaj se je izkazalo, da je pridelek te pšenice še najobilnejši, seveda tam kjer sploh uspeva. Razumljivo je na drugi strani, da nekateri kmetje ne gledajo v takšne nakane z nič kaj preveč velikim upanjem. Prepričani so namreč, da sami dosti bolje poznajo svet, na katerem žive, ter njegovo rodovitnost. Skušnja jih je tudi izučila, da ni nič kaj dobro sejati v Krasu žita, če oblasti še tako priporočajo.

»N' mav čez izaro«

Dve imeni, dve izklesani osebnosti

»Koroški Slovenec« se v svoji zadnji številki zelo priščno spominja dveh koroških zlatomašnikov in pravi med drugim:

»Dva sta letošnja naša zlata jublanta: gosp. kanonik mgr. Valentin Podgore in župnik v pokoji Matej Ražun. Podgore-Ražun, dve imeni dve izklesani osebnosti, očeta dveh generacij.

V tihi sobici svojega rojstnega doma v Mali vesi pri Škocijanu preživlja svoj življenjski večer zlatomašnik Matej Ražun. Ob skrbni negi svojih dobrih sestra se bori s trdo usodo sivih let, ko ponehavajo duševne in telesne moči. Skromen, prav skromen je njegova zlata jubilej. Še naša iskrena hvaležnost mu hiti nasproti, a le po teh vsticah. Sivolasli, po teži dela in boja upehani gospod župnik dosega 75. leto. Dne 10. maja 1890 je po škofu Kahnu sprejel zakrament sv. mašništva. Zena svojih prvih farah se je mladi duhovnik skrbno vzgajal in uril, da je mogel kot župnik svoji fari — Sentjakobu v Rožu — v večdesetletnem pastirovanju utisniti pečat svoje daritve, svojega kulturnega in gospodarskega udejstvovanja. Jasnno se je gospod Ražun zavedal, da je verska in pravna vzgoja le polovičarska, če ne temelji na fundamntih družinske vzgoje in materne besede. Tako se je poleg skrbi za dobro duhovno življenje z vnmom posvetil še vprašanju mladinske vzgoje v ljudskem šolstvu. Ni odnehal v tako nevhvaležni in neenaki borbi. Ko je bila odbita zadnja prošnja za slovenski pouk v državni šoli, je s pomočjo dobrotnikov sezidal krasno posopje Narodne šole v št. Petru in zasebni šoli izposloval javnopravnost. Še drugače se je vsega dal Sentjakobčanom: v Slovenski posojilnici, v občinski upravi in še v kulturnem društvu je bil marljiv vodja in sotrudnik.

Njegov drugi križev pot se je pričel s svetovno vojno, ko ga je usoda vodila skozi zapore in pregnanstvo ter skušala streti njegovo silno življenjsko voljo. — Ob zlatomašniškem slavu pa šepeče le še molitev: Stopil bom k božjem oltarju... Če bi ga slavili ob velikem dnevu, bi samo trudno zamahnil z roko in njegove oči bi se zazrle v daljo. Naj torej ob jubileju doseže vsaj naš hvaležni: Bog povrni!

Tudi drugi jubilant mgr. Valentin Podgore je rodom iz Podjune. Mladostna leta je preživel doma v samorajski kmečki družini, gimnazijo in semenišče je obiskoval v Celovcu in 10. maja 1890 daroval prvo sveto daritev. Njegov poklic ga je vodil v Pliberk in Zabnice, odkoder je sooskrboval Sv. Višarje. Študiral je nato v Breslavi, ostal po povratku v Celovcu najprej kot prefekt in vikar škofijskega Marijanišča, po razsulu pa kot veroučitelj uršulinskega učiteljskega in slovenskega pridigar, leta 1919 pa je bil poklican v stolni kapitelj krške škofije.

Zlatomašnik Valentin Podgore je izreden mož. Le nekaterim posebnim talentom je pridržana vsestranost znanja in udejstvovanja, kakršna odlikujejo slavljence. Ni samo vzoren duhovnik in sloveč pridigar, marveč še razgleden v svetu znanstva in literature, več svetovnih jezikov, zaslužen kulturni delavec, priznan zadržnik in gospodarstvenik. In kar je na njem najbolj čudovito: v svoje 73. leto je ohranil še mladostno živahnost, delavnost in razgibanost. Neizmerno mnogo dolgujemo jublantu, ki je svoje veliko bogastvo razsipal v govorjeni in pisani besedi, v neumornem kulturnem in gospodarskem delu. Da bi živel v miru, ob njegovi zlati maši, bi tisočji z Zilje, Roža in Podjune hoteli poromati s slavljencem tja v Gospo sveto prosit zaščitnico slovenskega naroda, naj jim jublanta ohrani še do njegove demantne sv. maše. Razmete narekujejo tiho slavo in tiha, a nič manj silna je prošnja naše narodne družine od Brda do Pliberka, naj nam majniška Kraljica ohrani očeta Valentina Podgorca kot vidno znamenje svoje božje — materinske ljubezni!

Ljubljana

Koledar

Danes, ponedeljek, 27. maja: Veda. Turek, 28. maja: Viljem, Avgustin.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta 48.

Dobra satirična knjiga »Blazni Kronos« bo v par dneh izšla. Dvajset samostojnih satiričnih risb — dvajset satiričnih sonetov. Nikolaj Pirnat, risbe — Igor Torkar, soneti. Knjiga v finem platnu din 45. Kdor jo naroči takoj z dopisnico na naslov: Fakin Boris, mešč. š. Vič, Ljubljana, jo bo dobil za din 40. Naročite še danes »Blazni Kronos«, 40 satiričnih listov!

Barometer se je dvignil in obetajo se nam lepi dnevi. Kopalnice SK Ilirije je že dalj časa popolnoma pripravljeno, da sprejme prve letošnje goste-kopalce. V nedeljo, 26. t. m. je bil prvi kopalni dan na Iliriji.

Razstava zobne tehnike pod pokroviteljstvom g. bana dr. Marka Natlačenca priredi Društvo zobnih tehnikov ob 30letnici svojega obstoja. Obseg in izvedba te razstave bosta gotovo privabila na Ljubljanski velesejem, ki bo od 1. do 10. junija, mnogo posetnikov iz vse države.

Knjižnica Delavske zbornice v Ljubljani je v prvem letošnjem četrtletju izposodila 23.969 knjig, to je 2782 več kakor lani v isti dobi. Število vpisanih članov se je že močno povzpelo nad deset tisoč. Knjižnica izda letos nove tiskane sezname svojih knjig. — Knjižnica Delavske zbornice v Mariboru zaznamuje skoro enak napredek. V prvem četrtletju 1940 je izposodila 13.533 knjig, to je 798 več kakor lani v istem času. Knjižnici sta odprti vsak delavnik od 10. do 12. ure dopoldne in od 5. do 8. ure zvečer.

Zatvoritev prehoda skozi Lattermannov drevored. Zaradi prireditve ljubljanske velesejma od 1. do 10. junija, bo prehod skozi Lattermannov drevored, ki vodi od spodnjega dela otroškega igrišča mimo velesejskih paviljonov proti pivovarni Union, zaprt od 28. maja do 14. junija.

Dekliški krožek Trnovo. Zaključni sestanek članic bo v letošnji sezoni v torek, 28. maja, s predavanjem univ. prof. g. dr. Ign. Lenčeka. Vabimo vse članice, da se sestanka polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

Kraljevska banska uprava je odobrila tvrdki H. Vielhaber, Maribor, da sme prodajati jedilno olje po din 17,25 za 1 kg na debelo.

Kralj. banska uprava je odobrila tvrdki M. Oset, Maribor, da sme prodajati riž Splendor Subl. po din 9,50, riž Splendor Spec. po din 9,40 in riž Splendor Extra po din 9,30 za 1 kg na debelo.

Koloraturna sopranistka Ksenija Kušjeva bo koncertirala drevi ob 20 v veliki Filharmonični dvorani. Za svoj koncert si je izbrala bogat in raznolik koncertni spored, ki obsega klasične arije in pesmi, pa tudi najtežje koloraturne zadeve. Opozorjamo prav posebno na nastop pianista Pavla Šivica, ki bo spremljal umetnico na klavirju ter nastopil tudi kot solist. Na koncertu bo sodeloval pri eni točki klarinetist Milutin Raubar. Podrobni epored in vstopnice so na razpolago v knjižarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Kralj. banska uprava je odobrila tvrdki Ed. Suppanz, d. z. o. z., Pristava, da sme prodajati kavo Rio 2 Sieb 18 po din 65,50 in kavo Rio New York-5 green po din 62,— za 1 kg na debelo.

Ljubljanske kavarne so dobile lične mape za svoje revije. Za kavarniške goste je zelo važno, kako se jim podajajo v kavarnah v roke revije in časopisi. Odlične ljubljanske kavarne so si te dni omislile nove mape, v katerih dajejo revije gostom na razpolago. Te mape so nadvse lične in razkošno opremljen izdelek. Mape so vezane v usnje, na notranjih straneh so prevlečene s celuloidom, ki še posebno poživl ves izdelek. Mape je mojstrsko vezala Nova knjigovoznica, oglasne strani pa je tiskala Jugoslovanska tiskarna. Izdelek je priredil grafik Gabrijel Čuden, ki se je s tem izkazal za izrednega reklamnega strokovnjaka. Lične mape ogledujejo gostje ljubljanskih kavarn z največjim zanimanjem. Tudi v tujsko-prometnem pogledu je Ljubljana s temi izdelki pridobila, saj bodo tuji po tem izredno lepem grafičnem izdelku pravilno sodili izredno zmogljivost našega tiskarstva in naše grafične umetnosti ter bodo po tem vrednotili tudi vobče vso našo kulturo. Kavarnam čestitamo na lepi pridobitvi!

Ocenjevanje zlatnine in draguljev je v mestni zastavljalnici odsej vsak dan samo od 10.30 do 12.30. Zaradi bolezni in vojaških vaj mestna zastavljalnica namreč nima dosti strokovnjakov in zato opozarja občinstvo, naj samo med omenjenimi urami prinaša zlatnino in dragulje ocenjevati.

»JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI«

naznanja žalostno vest, da je njen dolgoletni in zvesti nameščeneec, gospod

Josip Klovvar

nadzornik v p.

v soboto zvečer ob 20 po dolgi in mučni bolezni, previden s tolažili svete vere, umrl.

K večnemu počitku bomo spremili dragega pokojnika v ponedeljek, 27. maja ob 1/2 5 pop. izpred mrliške veže Zave-tišča sv. Jožefa (Vidovdanska 9) na pokopališče pri Sv. Križu.

Blag mu spomin!

V Ljubljani, dne 26. maja 1940.

Lepo uspeli atletski meeting SK Celja

inž. Stepišnik je z rezultatom 51.71 m postavil nov državni rekord v metu kladiva. — Tudi ostali rezultati so prav zadovoljivi

Celje, 26. maja.

Danes dopoldne ob 10 se je ob udeležbi šestih najboljših slovenskih atletskih klubov, Ilirije, Zeleničarja, Planine, Primorja, SK Celja, in Maratona vršil na Glaziji atletski meeting SK Celja, ki naj bi predstavljala nekakšen uvod v letošnje atletsko sezono ter pokazal, na kakšni stopnji je trenutno naša atletika. Tekmovanja se je udeležilo 60 atletov, občinstva se je nabralo za Celje prav lepo število, sodniški zbor je bil zbran polnoštevilno (12 časomerilcev) ter je delal brezhibno, tekmovaljevalci so se razvijali točno to, kar je bilo zaključeno ob 2 popoldne. Rezultati, ki so bili ob tej priložnosti doseženi, so z ozirom na dejstvo, da stojimo šele v začetku sezone, izredno dobri. Na prvem mestu moramo seveda omeniti nov jugoslovanski državni rekord, ki ga je bil v metanju kladiva postavil član Ilirije inž. Milan Stepišnik z rezultatom 51.71 m. Pohvalno je treba omeniti tudi dolgoletnega Reberskega, člana SK Celja, ki je prispeval na tekmovaljevalce naravnost iz rudnika ter kljub temu zmagal v teku na 5000 m s kar dobrim časom 17 minut, 17 sekund. Pri tekmovalcih so prireditelji uvrstili še eno točko izven programa, in sicer tek na 800 m. Zmagala sta v mrtvem teku Glonar od Ilirije ter Mirko od Zeleničarja, ki sta postavila rezultat 2:08.9. Mavsarjev rezultat v metu kopja je tokrat sorazmerno precej povprečen, saj je vrgel sleč 53.70 m. Stafeto je dobila Ilirija I v postavi Račič, Kolenc, Vilar, Sodnik, in sicer s časom 47.1. Drugi je bil Zeleničar, tretji SK Celje, četrta Ilirija II. Dokaj dobre rezultate so pri skoku v daljavo postavili juniorji, od katerih je Leban (Zeleničar, Maribor) skočil 6.08 m. Meeting sam je pokazal, da za atletiko vlada pri nas še vedno veliko zanimanje in po rezultatih, ki so bili na njem doseženi, dal za razvoj letošnje sezone prav dobro prognozo.

Rezultati so naslednji:

I. predtek:

100 m juniorji predteki: 1. Kolenc (Ilir.) 12.2; 2. Leban (Zeleničar) 13; 3. Urbančič (Planina) 13.4.

II. predtek: 1. Hrovatin (Cel.) 12.1; 2. Petek Emil (SK Celje) 13.3; 3. Pfeifer (Ilir.) 13.4.

III. predtek: 1. Hansa (SK Celje) 12.2; 2. Bačnik (Cel.) 12.8; 3. Vilhem (Ilir.) 13.

100 m jun., finale: 1. Kolenc (Il.) 12.4; 2. Hansa (SK Celje) 12.6; 3. Hrovatin (Cel.) 12.7.

Met diska - juniorji: 1. Urbančič (Plan.) 37.29; 2. Stojan (Cel.) 35.12; 3. Vihar (Ilir.) 34.75.

Seniorji: 1. Lužnik (Maraton) 37.67; 2. Jeglič (Plan.) 36.79; 3. Mavsar (Plan.) 33.70.

Met kladiva: 1. inž. Stepišnik (Ilir.) 51.71 (nov državni rekord); 2. Guiznik (Cel.) 41.15; 3. Jeglič (Plan.) 38.44.

5000 m: 1. Rebršak (SK Celje) 17.17; 2. Klempfer (Maraton) 17.21; 3. Perc (Primorje) 17.50.

Met krogle - sen.: 1. Jeglič (Planina) 12.46; 2. Lužnik (Marat.) 12.20; 3. Gregorovič (Cel.) 11.82.

Juniorji: 1. Vihar (Ilir.) 13.52; 2. Brane (Ilir.) 13.26; 3. Stojan (Cel.) 13.23.

10 m sen.: 1. Račič (Ilir.) 11.8; 2. Vilar (Ilir.) 12.2; 3. Kora (Maraton) 12.5.

1000 m jun.: 1. Zele (Plan.) 2:59.4; 2. Černe (SK Celje) 3:13.8; 3. Fili (SK Celje) 3:17.9.

Skok v daljavo - jun B in C: 1. Leban (Cel.) 6.08; 2. Bačnik (Cel.) 6.03; 3. Frančič (Cel.) 5.97.

1500 m sen.: 1. Glonar (Ilir.) 4:24.2; 2. Žerga (SK Celje) 4:38.2; 3. Karlin (Cel.) 5.02.

Juniorji: 1. Megušar (Ilir.) 4:32.8; 2. Kos (SK Celje) 4:40; 3. Habjan (Marat.) 4:46.2.

800 m izven: 1. Glonar (Ilir.) 2:08.9, mrtvi tek; 2. Mirko (Cel.) isto; 3. Podlipce (Ilir.) 2:15.

Skok v vis. - sen.: 1. Gregorovič (Cel.) 170; 2. dr. Carny (Plan.) 170; 3. Lužnik (Marat.) 170.

Juniorji: 1. Brane (Ilir.) 175; 2. Dušan (Ilir.) 165; 3. Mencinger (Ilir.) 160.

Met kopja - sen.: 1. Mavsar (Planina) 53.70; 2. Gregorovič (Cel.) 44.45; 3. Sodnik (Ilir.) 43.80.

Stafeta: 1. Ilirija I. 47.1; 2. Zeleničar 49.2; 3. SK Celje 50.2; 4. Ilirija II. 51.4.

Postava Ilirije I: Račič, Kolenc, Vilar, Sodnik.

Tekme za državno nogometno prvenstvo

Slavija (Sarajevo) je z zmago nad Haškom zopet prevzela vodstvo na prvenstveni tabeli

Jugoslavija — BSK 1:0

Belgrad, 26. maja.

Na igrišču SK Jugoslavije je bila ob lepem vremenu pred mnogostevilnim občinstvom odigrana prvenstvena tekma med BSKom in Jugoslavijo, ki je končala z nepričakovano zmago Jugoslavije. Jugoslavija si z današnjo zmago ni mnogo zboljšala položaja, pač pa je mnogo škodovala BSKu, ki mu je z današnjim porazom ogroženo prvo mesto, katero je bil zavzel pred sarajevsko Slavijo. Igra je potekala v premoči BSKa, toda njegovo moštvo ni imelo sreče in je mnogo situacij, zrelih za gol, zapravilo. Jugoslavija, ki je nastopila s tremi rezervami, je imela več sreče in je v 88. minuti prvega polčasa zabila gol po Stevkovu, ki ji je prinesel dve točki. BSK je še bolj pritiskal in je igra skoraj ves drugi polčas potekala pred vrati Jugoslavije, ki se je uspešno branila. Z zavlačevalno taktiko ji je uspelo zadržati rezultat do konca.

Slavija (Sarajevo) — Hašk 1:0

Tu je bila odigrana prvenstvena tekma med SK Slavijo iz Sarajeva in Haškom iz Zagreba.

Pričakovali so, da bo Slavija gotovo premagala Haška, ki se nahaja na zadnjem mestu, toda Hašk je igral tako dobro, da je Sarajevčanom komaj uspelo, da so zmagali z majhnim rezultatom 1:0. Gol je padel v prvem polčasu.

Gradjanski — Hajduk 4:2 (2:0)

Zagreb, 26. maja.

Obe moštvi sta nastopili z rezervami. Tako je Gradjanski moral nastopiti brez Glazerja, SK Hajduk pa je imel nekoliko mladih igralcev v napadu. Ta tekma je bila zelo interesantna, ker sta obe moštvi vložili vanjo mnogo truda in poštenosti. Zaradi tega ni bilo lepih kombinacij, toda tekma se je vršila s srcem in poštenostjo. Za Gradjanskega je zabil prvi gol v prvem polčasu Cimermančič, drugi gol za Gradjanskega pa je bil avt gol beka Hajduka Kochera. Hajduk je nato izenačil. Prvi gol je zabil Rado Miković, drugega pa Alujevič. V drugem polčasu sta zabila za Gradjanskega še dva gola Zalanit in Lešnik. Proti koncu igre je Hajduk poskušal, da popravi rezultat, a mu to ni uspelo zaradi sigurne obrambe Gradjanskega.

šček, Zupanc, Gvardjantič, Piskar, Avsec, Žigon, Prijatelj, Doberlet.

Skrajša se je Mars žilavo upiral, tako da je prvi gol padel šele v 20. min. Zabil ga je (1:0) Vuković. Že v 23. min. so Čakovčani po Benku zvišali na 2:0. V 37. min. je enajstmetrovko, ki jo je sodnik g. Maccoratti popolnoma pravilno prisodil proti CSK-u, Avsec spremenil v prvi gol za Mare — 2:1. V 16. min. drugega polčasa je dobil žogo Benko (nekaterim se je zdelo, da v ofsideji) ter povisal na 3:1 za CSK. V 20. min. so Čakovčani zabil še en gol, ki pa jim ga sodnik popolnoma pravilno ni priznal, ker je padel iz ofsideja. Benko je nato v 41. min. zabil 4:1 za CSK, končni rezultat pa je v 44. min. postavil s krassnim strelom s 30 metrov Marsovec Zupanc, tako da je tekma končala z rezultatom 4:2 za CSK.

Belgrajske vesti

Belgrad, 26. maja. Na novem pokopališču je bila danes pokopana ga. Justina Kerševan, soproga načelnika za javno varnost v notranjem ministru g. Vekoslava Kerševana. Žalni sprevod je vodil belgrajski nadškof dr. Ujčić ob asistenci treh duhovnikov. Pogrebna so se udeležili številni osebni prijatelji in znanci g. Kerševana, med drugimi senator g. Smodej, načelnika notranjega ministristva g. dr. Vidmar in g. Patagelj, višja inšpektorja gosp. Vale in g. Golja, državni svetnik g. dr. Pertot, načelnik gradbenega ministristva gosp. inž. Gulič, več višjih orožniških častnikov in drugi.

Belgrad, 26. maja. M. Ministrski predsednik Cvetković je večeraj popoldne in ves današnji dan prebil v Nišu, kjer je snoči prisostvoval koncertu skupljanskega pevskega društva »Mokranjac«. Danes dopoldne je v spremstvu poveljnika V. armade oblasti Jovana Naumovića in bana moravske banovine g. Krasojevića prisostvoval zaprežni rekrutov. Popoldne se je odpeljal v Knez selo, kjer si je ogledal gradbeno delo za novi delavski sanatorij.

Belgrad, 26. maja. Vse belgrajske katoliške župnije so imele danes skupno procesijo sv. Rešnjeja g. Telesa. Pred začetkom procesije je daroval pontifikalno sv. mašo belgrajski nadškof dr. Ujčić, ki je procesijo tudi vodil. Za Najsvejšim so stopali zastopnik Nj. Vel. kralja polkovnik Klaič, zastopnik kr. vlade gradbeni minister dr. Krek in minister dr. Smoljan, zastopnik predsednika senata dr. Korošca senator Smodej, zastopnik pravosodnega ministra dr. Čičić, zastopnik Privilegirane agrarne banke Končan, člani izvršnega odbora Privilegirane banke in drugi.

Procesije se je tudi letos udeležilo veliko številno katoliške šolske mladine in članstvo vseh tujakšnih slovenskih in hrvaških stanovskih in kulturnih organizacij. Kakor vsako leto je tudi letos procesijo sv. Reš. Telesa povzdignilo ubrano petje slovenskih usmiljenk.

LJUBLJANSKI VELESEJEM

1. do 10. junij 1940.

47. razstavna prireditev

600 razstavljalcev, domačih in

inozemskih. — Bogato založen velesejem!

Posebne razstave: Pohištvo — Avtomobili — Zaščita pred napadi iz zraka — Naša vsakdanja hrana — Zobna tehnika — Moda — Turizem

Polovična voznina na železnici in parnikih!

Na postajni blagajni kupite rumeno železniško izkaznico za 2.— din!

Zaloigra v vrtincih Mure

Maribor, dne 26. maja.

Orožniki v Sv. Marijeti ob Pesnici so zvedeli, da je 39letni Hugo Markuš iz Zgor. Jakobskega dola spoznal v Mariboru neke moške, ki so prišli sem iz Zemuna. Ti so mu izrazili željo, da bi prišli radi v Nemčijo na skrivaj, ker nimajo potnih izkaznic. Markuš jih je zapeljal do Zgor. Jakobskega dola, tam pa mu je le postalo vroče, ker se je zbal posledice svojega dejanja. Dejal je, da je utrujen, zato pa je povedal tujcem, po kateri poti naj gredo, da pridejo do Apač ter jim je dal tudi naslove nekih svojih znancev v Apačah. Za plačilo je dobil Markuš zimsko suknjo in ročni kovček ter 20 din. Nato so se ti štirje neznanzi napotili po zadobljenih navodilih naprej proti Apačam. Tam sta dva — in sicer oče in sin — bila ob Muri veliko desko ter skušala s takim splavom priti čez deročo Muro na nemško stran. Prijela sta se za desko ter sta z njo plavala proti sredini Mure. Nista pa računala s silno deročim tokom sredi Mure. Vrtinci so oba zgrabili ter sta izginila pod gladino. Ljudje, ki so gledali njuno borbo z reko, so prepričani, da sta utonila. Ko sta ostala dva videla, da je Mura porabila dve žrtvi, sta se vrnila. Eden se je vrnil v Maribor, za drugega pa se ne ve, kam je odšel. Markuš je orožnikom svoje dejanje skesano priznal.

Mariborski drobiž

Maribor, dne 26. maja.

Telovske procesije so se danes v Mariboru nadaljevale s prav takšno veličastnostjo, kakor so se vršile na Telovo. Danes sta obhajali te slovesnosti dve največji mariborski župniji, frančiškanska in magdalsenska. V obeh sta se vršili močnejši procesiji, katerih se je udeležilo na tisoče vernikov. Pri frančiškanih je bila slovesna služba božja ob 7. Ob pol 8. je krenila procesija iz bazilike po Aleksandrovi cesti ter se je razvijala nato do mestne meje pri Krčevini, po Tomšičevem drevo-redu do parka ter ob parku po Ciril Metodovi ulici do Trga Svobode in od tu v baziliko nazaj. Blagoslovi so bili na odcepju Meljske ceste, na koncu Aleksandrovi pri kapelici, na stiku Tomšičevega drevo-redu in Ciril Metodove ulice ter na Trgu Svobode. Vse ulice so bile zelo lepo okrašene, okna na hišah ozaljšana s svetjem in razsvetljenja s svečami. Procesija je bila po svojem obsegu ogromna, udeležilo so se je vse katoliške organizacije s te župnije ter zastopniki državnih uradov, mestne in košarke občine. — Telovske slovesnosti v magdalski župniji so se začele s slovesnimi mašami jutraj ob 7. Bil sta dve taki maši, ena v cerkvi, druga pa pred cerkvijo na prostem za šolsko mladino. Zlasti ta sv. maša je bila lepa, saj je bil ves trg okrog cerkve kar prekrit z mladino. Po sv. mašah se je začela procesija, ki je potekala po Tržaški cesti do železniškega prehoda, potem po ulici Ob železnici do Frankopanske, pa po Ruški cesti preko Kralja Petra trga in po Pobreški cesti nazaj v cerkev. Blagoslovi so bili pred bolnišnico, pri Riedlovi hiši Ob železnici, pred Hladnikovo hišo na Frankopanski cesti, zadnji pa je bil po vrnitvi procesije pred cerkvijo. Procesije so se udeležili predstavniki državnih in samoupravnih uradov in oblastev na desnem bregu. Druge, občinski svetniki, zastopniki okoliških občin, predvsem Pobrežja. Tudi danes je bilo lepo vreme ter so se zamlagale zato razviti telovske slovesnosti v vsem sijaju.

Rezervni častniki v Miriboru so organizirajo v svoji posebni organizaciji. Danes dopoldne so imeli pri Novem svetu sestanek, na katerem je poročal predsednik pripravljalnega odbora g. Josip Klinec o pripravah za ustanovitev mariborskega pododpora Združenja rezervnih podčastnikov. Zanimanje za organizacijo je v Mariboru znatno, o čemer je pričal živahen obisk sestanka. V kratkem se bo vrnil ustanovni občni zbor.

Velik vrom je bil izvršen v nocojšnji noči v Mlinski ulici 7. Neznane je vdrl v stanovanje Frančiške Dvorščak ter ji je odnesel 3100 din gotovine.

Policijska cestna kontrola je doživela hud karambol na kontrolni vožnji na Tolstem vrhu. V policijskem motociklu sta se peljala policijski nadzornik Samer in stražnik Udovič. Na nepreglednem ovinku sta trčila skupaj s tovornim avtomobilom, pri čemer se je stražnik Udovič hudo poškodoval ter si je zlomil nogo. Motorno kolo se je popolnoma razbilo.

Bos in v sami srajci pobegnil iz bolnišnice. Na Tržaški cesti so prijeli moža, ki se je šetal tam bos in v sami srajci. Bil je to 60letni Mihael Straus, ki je nekoliko slaboumen ter je ponosni pobegnil skozi okno iz bolnišnice.

Zaloigra v cirkusnem vozu. Na Tezmem imajo majhen cirkus z vrtljakom, strelskim šotorom in takšnimi atrakcijami. Lastniki stanujejo v običajnih cirkuskih vozovih. V enem od teh voz se je ponoči odigrala nenavadna zaloigra. 18letni godbenik Roj Franc je napadel z nožem svojo 68letno babico Marijo Roj ter ji je zasedil bodalo v trebuh. Bil je vinjen ter bi jo bil še nevarneje obdelal, če ne bi priskočila starki na pomoč dva druga nečaka, ki sta divjea napadalca prijela in razorožila.

Društvo slovenskih likovnih umetnikov javlja, da se je novo izvoljeni odbor konstituiral, kakor sledi: predsednik Saša Santel, podpredsednik Fran Tratinik, tajnik Mirko Subic, tajnikov namestnik Stane Kregar, blaginjak Karl Putrich, blaginjakov namestnik Manj Pregelj, zastopnik članov iz mariborskega okoliša Ivan Kos; ostali odborniki so: Boris Kalin, Gojmir Anton Kos in Ivan Vavpotič. Preglednika sta Ivan Sajevic in Nande Vidmar. Razen gg. Putricha, Kalina in Sajevica, ki so akademski kiparji, so vsi ostali akademski slikarji.

Obvestila

Tobačni monopol bo razstavil tudi na letošnjem velesejmu od 1. do 10. junija. Razstava bo zgrajena po čisto svojevrstnem načrtu in bo gotovo deležna vse pozornosti. Priказani bodo prehodi od tobačnih surovin in polizdelkov do izdelkov. Dalje mešanice raznih vrst in porekla tobaka, katere se reže na posamezne tobačne vrste. Med rezanim tobakom bo vse, kar producira naša tobačna tovarna: od dunavskega za pipo pa do najaromatičnejšega trebinjskega. Videli bomo zunanjo opremo cigaret in napredek v obliki kartonov in etuijev. Manjkalo ne bo tudi zvečinskih klobas in tobačnega ekstrakta. Razstavljeno gradivo bo bogato in bo nudilo obiskovalcem priliko pobližnjega upoznanja ene najvažnejših panog velikega socialnega in gospodarskega pomena.

Kopalisko zdravljenje vojnih invalidov bo tudi letos v Dolenjskih Toplicah pri Novem mestu. Zdravljenje se bo pričelo v začetku meseca julija tega leta. Prošnje je vložiti čimprej. Tozadevna navodila in pojasnila prejmejo vojni invalidi v občinskih uradih, pri sreskih načelnstvih, mestnih poglavarstvih in pri oddelku za socialno politiko in narodno zdravje kraljevske banke uprave.

1. Mladinski odsek protituberkulozne zveze v Ljubljani se najprilčneje zahvaljuje ljubljanske-mu občinstvu, ki je pokazalo v sredo pri nabirni akciji za šolski rentgen toliko razumevanja in srčne dobrote, saj se je nabralo okrog 15.000 dinarjev. Zahvaljuje se gospe podbanovi, ki je prevzela pokroviteljstvo in s svojo delavnostjo podžgala ostali damski zbor, da je nadvse požrtovalno in uspešno opravil neprijetno delo. Sodelovala so skoro vsa ženska društva v Ljubljani in sicer: Jugoslov. ženska zveza, Kršč. ženska zveza, Kršč. žensko društvo, Društvo kneginje Zorke, Kolo jugoslov. sester, Društvo za varstvo deklet, telesno kulturno društvo Atena, Klub Primork in Kolo žen zadržark. Zastopnicam teh društev, med njimi gospe banovi in gospe županji naša najtoplejša hvala za ves trud in nesebično našo požrtvovalnost! Ne smemo pa tudi pozabiti našo srednješolsko mladino, ki je z veliko vnemo podprla delo za svoj rentgen!

Pomlad in razposajenost mladine sta že naravna druga, vendar bi pa živahnost mladine tudi pomladi ne smela skakati previsoko ter se spreminjati v razuzdanost. Vsakdo je vesel mladine, ko se raduje pomladi na soncu in zraku, vendar pa pri tem mladina ne sme delati škode in pustosti po polju in gajih. Kdo je temu kriv, da ljubljanska mladina pomeče več cvetja po cestah, kakor ga vsa Ljubljana potrebuje za okras domov, ne bomo razpravljali. Tudi o tem ni več treba govoriti, kdo je v prvi vrsti kriv, da mladina lomi veje cvetočega drevoja in dela veliko škodo po mestnih nasadih, saj je bilo o tem že dosti dobrih sklepov, anket in konferenc skoraj brez uspeha. Ljubezen do prirode je treba pač vzgajati in vzgojiti! Očividno se pa tudi dogaja, da odrasli uče mladino s svojimi zgledi, kako je treba pustosti lepote pomlajene prirode. Kdor sam ne ljubi in se ne zna poglobiti v čudeže stvarstva, temu je tudi zaprta pot do mladih src. Pravi prijatelj prirode že sam brez spodbud in predpisov množi v mladih srcih prirojeno ljubezen do lepote. Zaradi razuzdanosti mladine se zgraja vsa dobra Ljubljana, saj pred ljubljanskimi paglavci ne zdrže niti ti sočetni rimski zidovi tam na Mirju. Komaj je bil rimski zid restauriran in komaj je ozelenela pogojana trava na njem, ga je že pričela spet podirati naša zorna, ljubka mladina s takim uspehom, da bi lahko tekmovala s Huni. Nič ne rečemo o nadzorstvu mladine in o njeni vzgoji, ker je vse natančno po predpisih in dolžnostih, zato pa opozarjamo občane in davkoplačevalce na škodo, ki jo dela mladina na račun njihovih žepov, ter prosimo vse prijatelje prirode, naj sama pomaga paziti na razuzdano mladino.

Prevzem novih poslovnih knjižic ali legitimacij. Vse, ki so vložili meseca aprila in maja t. l. pri mestnem poglavarstvu prošnje za nove poslovne knjižice oziroma legitimacije, vabi mestni domovinski urad, naj se zgleda v dneh od 27. do 30. t. m. med uradnimi urami v tem uradu, soba štev. 50 v II. nadst. desna hiša magistrata, zaradi prevzema novih poslovnih knjižic ali legitimacij.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA — začetek ob 8 včeraj:

Ponedeljek, 27. maja: zaprto.
Torek, 28. maja: Revizor. Red A. Gostovanje Mihaila Markoviča iz Zagreba.
Sreda, 29. maja: Severna lisica. Red Sreda.
Četrtek, 30. maja: Revizor. Red B. Gostovanje Mihaila Markoviča iz Zagreba.

OPERA — začetek ob 8 včeraj:

Ponedeljek, 27. maja: zaprto.
Torek, 28. maja: zaprta. (Gostovanje Opere v Celju: Gorenjski slavček).
Sreda, 29. maja: Boris Godunov. Premiera. Premierski abonma. Gostovanje baritonista ing. Nikola Cvejiča, člana belgrajske opere.

Radio

Program radio Ljubljana

Ponedeljek, 27. maja. 7 jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13.00 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 13.02 Zdravstveno predavanje: Preobčutljivost telesa (ga. dr. Božena Zajc-Lavrič) — 18.20 Iz Jan-kovčevih operet (plošče) — 18.40 Mesečni slovesni pregled (g. prof. Fr. Vodnik) — 19.00 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura. Prosvetno delo »Seljaške sloge« Rudolf Hercega (Zagreb) — 19.40 Objave — 19.45 Več manire — pa brez zamer (g. Fr. Govekar) — 20.00 Pevski koncert (gđc. Tea Laboš, pri klavirju prof. Pavel Šivic) — 20.45 Za dobro voljo (radijski orkester) — 22.00 Napovedi, poročila — 22.15 Plesna glasba (plošče).

Drugi programi

Ponedeljek, 27. maja: Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF (19.69 m): 1.55 Oddaja za južno Ameriko — YUG (19.69 m): 3.00 Oddaja za severno Ameriko — Belgrad: 20 Paganini-Liszt — Zagreb: 21 Paganinijeve skladbe — Bratislava: 20 Paganinijev večer — Praga: 23 Češka gl. — Sofia: 20.20 Simf. konc. — Beromünster: 21 Izseljen-ska oddaja — Budimpešta: 20.20 Ork. konc. — Bukarešta: 20 Paganinijeve skladbe — Trst-Milan: 17.15 Sopran — 21 Gneschijeva »Biblična kantata« — Rim-Bari: 20.15 Musorgskega opera »Boris Godunov« — Florencia: 19 Zbor in kitara — Sottens: 20 Ork. koncert.

Za jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič. — Izdajatelj: inž. Jože Sodja. — Urednik: Mirko Javornik. — Rokopisov ne vračamo.

Slovenski dom: Izhaja vsak delavnik ob 12, Mesecina naročnina 12 din, za inozemstvo 25 din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 4-III, Telefon št. 4001 do 4003, Uprava: Kopitarjeva ulica 4.